

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(3)	(3)	(3)	(4)	(4)	(4)	(4)	(3)	(4)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(1)	(3)	(1)	(1)	(3)	(3)	(1)	(4)	(1)	(2)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(2)	(1)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **לדווש : דוושה -**

היחס : לדווש זה לבצע פעולה כלשהי על דוושה.
א' היא פעולה המבוצעת על ב'.

תשובה (1): לנעול : נעל. האם **לנעול** היא פעולה המבוצעת על **נעל**? לא. **לנעול** היא הפעולה שבסופה הנעל נמצאת על הרגל.

תשובה (2): לחגוג : חג. האם **לחגוג** היא פעולה המבוצעת על **חג**? לא. **לחגוג** היא פעולה שמציינת אירוע חגיגי, ולא פעולה המתבצעת על **חג**.

תשובה (3): להקליד : מקלדת. האם **להקליד** היא פעולה המבוצעת על **מקלדת**? כן.

תשובה (4): לארוג : אריג. האם **לארוג** היא פעולה המבוצעת על **אריג**? לא. **לארוג** היא פעולה אשר יוצרת **אריג**.

תשובה (3).

2. השאלה: **שיירה : מאסף -**

היחס : מאסף הוא מי שנמצא בסוף השיירה.
ב' זה מה שנמצא בסוף א'.

תשובה (1): תא הטייס : חרטום. האם **החרטום** זה מה שנמצא בסוף **תא הטייס**? לא. **החרטום** הוא החלק הקדמי של כלי הטיס.

תשובה (2): מעמקים : אמודאי. האם **אמודאי** זה מה שנמצא בסוף **המעמקים**? לא. **האמודאי** הוא צוללן, הוא צולל למעמקים, אולם לא ניתן לומר שהוא נמצא בסופם.

תשובה (3): ספינה : ירכתיים. האם **ירכתיים** זה מה שנמצא בסוף **הספינה**? כן. **ירכתי הספינה** זה מה שנמצא בחלקה האחורי של הספינה, כפי שהמאסף נמצא בחלק האחורי של השיירה.

תשובה (4): מסלול : מטוס. האם **מטוס** זה מה שנמצא בסוף **המסלול**? לא. **מטוס** עושה שימוש במסלול להמראות ונחיתות.

תשובה (3).

אפריל 2015 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

3.

השאלה: להשמיע קול : צורם – (קול צורם = לא הרמוני ; לא נעים)

היחס : כאשר מישו/משהו משמיע קול שהוא צורם הוא גורם למישהו אחר לתחושה לא נעימה.
א' שהוא/באופן ב' גורם לתחושה לא נעימה.

תשובה (1): לדבר : מפטפט. האם כאשר מישהו מדבר בצורה שהיא מפטפוט זה גורם לתחושה לא נעימה? לא בהכרח. לפטפט זה לדבר הרבה או לומר דברי להג.

תשובה (2): לחמם : צונן. האם כאשר מישהו מחמם משהו שהוא צונן זה גורם לתחושה לא נעימה? לא.

תשובה (3): להדיף : מצחין. האם כאשר מישהו מדיף משהו מצחין זה גורם לתחושה לא נעימה? כן. להדיף זה להפיץ/לפלוט ריח, ומצחין הוא מסריח בעל ריח רע.

תשובה (4): להכות : אלים. להכות היא פעולה אלימה, על אף שכביכול ניתן לומר שכאשר מישהו מכה בצורה אלימה הוא גורם לתחושה לא נעימה, לא ניתן להכות באופן שאינו אלים בעוד שניתן להשמיע קול צורם ולהשמיע קול שאינו צורם, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3).

4.

השאלה: הפיס דעתו : מרוצה -

היחס : הפיס דעתו זה גרם למישהו אחר להיות מרוצה.
א' זה הפך מישהו אחר ל-ב'.

תשובה (1): הכניעו : חזק. האם הכניעו זה גרם למישהו אחר להיות חזק? לא.

תשובה (2): הדהימו : אדיש. האם הדהימו זה גרם למישהו אחר להיות אדיש? לא.

תשובה (3): הפחידו : מתיירא. האם הפחידו זה גרם למישהו אחר להיות מתיירא? כן. פירוש המילה מתיירא הוא מפחד, והפחידו זה גרם למישהו אחר לפחד.

תשובה (4): הרשיעו : זכאי. האם הרשיעו זה גרם למישהו אחר להיות זכאי? לא.

תשובה (3).

5.

השאלה: פן : על גבי -

היחס : פן הוא משהו שמאפשר לשים דברים על גביו.
א' זה משהו שמאפשר לשים ב'.

תשובה (1): שמשה : מבעד. האם שמשה זה משהו שמאפשר לשים דברים מבעדו? לא. שמשה היא משהו שמאפשר לראות בעדה (=דרכה).

תשובה (2): סולם : מעל. האם סולם זה משהו שמאפשר לשים דברים מעליו? לא. סולם הוא כלי עבודה שמאפשר לעלות.

תשובה (3): מסגרת : מסביב. האם מסגרת זה משהו שמאפשר לשים דברים מסביבו? לא. מסגרת נמצאת מסביב למשהו אחר.

תשובה (4): מגירה : בתוך. האם מגירה זה משהו שמאפשר לשים דברים בתוכו? כן.

תשובה (4).

6.

השאלה: פלייה : פרווה-

היחס: פלייה היא פעולה שבמהלכה הוציאים משהו מהפרווה.

א' היא פעולה של הוצאת משהו מתוך ב'.

תשובה (1): בירוא : יער. האם **בירוא** זה פעולה של הוצאת משהו מהיער? לא. **בירוא** זה כריתת עצים לשם פינוי שטח אולם זוהי אינה פעולה שמשמעותה הוצאת עצים מן היער.

תשובה (2): עידור : ערוגה. האם **עידור** זה פעולה של הוצאת משהו מהערוגה? לא. **עידור** זה חפירה במעדר באדמה על מנת להכשיר את האדמה לזריעה או נטיעה.

תשובה (3): גיזום : צמח. האם **גיזום** זה פעולה של הוצאת משהו מן הצמח? לא. **גיזום** זה כריתה או קיצור ענפים לשם הגברת יכולת הצמיחה של הצמח.

תשובה (4): סיקול : אדמה. האם **סיקול** זה הוצאה של משהו מתוך האדמה? כן. **סיקול** זה הוצאה של אבנים מן האדמה.

תשובה (4).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: צמחי הקפה והתה מכילים, שניהם, את החומר המעורר קפאין. כידוע, לשתיית קפה יש אפקט מעורר חזק הרבה יותר מלשתיית כוס תה, ולכן מתבקש להניח שפולי קפה מכילים יותר קפאין מעלי תה. ואולם, מאה גרם של פולי קפה מכילים דווקא פחות קפאין ממאה גרם של עלי תה. שתיית כוס קפה מעוררת יותר משתיית כוס תה לא מפני שריכוז הקפאין בצמח גבוה יותר, אלא מפני שכמות הקפה הדרושה להכנת כוס קפה אחת גדולה בהרבה מכמות התה הדרושה להכנת כוס תה אחת.

איזו מהטענות להן עולה מהפסקה?

פיתרון: לפי הפסקה ריכוז הקפאין בתה גבוה מריכוז הקפאין שבקפה אולם השפעתה של כוס קפה מעוררת יותר משתיית כוס תה מכיוון שכמות הקפה הדרושה להכנת כוס קפה גדולה יותר. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): האפקט המעורר של שתיית כוס קפה אינו נובע מכמות הקפאין שהיא מכילה

מן הכתוב בקטע ניתן להסיק בדיוק את ההיפך. על פי הקטע האפקט המעורר של שתיית כוס קפה דווקא **נובע** מכמות הקפאין שהיא מכילה הגדולה מכמות הקפאין שמכילה כוס תה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): אמנם נדמה לנו ששתיית כוס קפה מעוררת יותר משתיית כוס תה, אך למעשה שתיית כוס תה מעוררת יותר משתיית כוס קפה

על פי הכתוב בקטע: "שתיית כוס קפה מעוררת יותר משתיית כוס תה...". התשובה נפסלת.

תשובה (3): לריכוז הקפאין בצמח שהמשקה מיוצר ממנו אין השפעה על עוצמת האפקט המעורר של המשקה

ברור שלריכוז הקפאין יש השפעה על עוצמת האפקט המעורר. במקרה של שתיית כוס קפה, על אף ריכוז הקפאין הנמוך יותר בהשוואה לתה, הרי שבשל כמות הקפאין הגדולה יותר הדרושה להכנתו, האפקט המעורר שלו גדול יותר.

תשובה (4): **אילו כמות התה הדרושה להכנת כוס תה וכמות הקפה הדרושה להכנת כוס קפה היו זהות, שתיית כוס תה הייתה מעוררת יותר משתיית כוס קפה.** זו התשובה הנכונה.

על פי המוסבר בקטע, מכיוון שריכוז הקפאין בתה גדול יותר, הרי שאם כמויות הקפה והתה הדרושות להכנת כוס קפה ותה היו זהות הרי ששתיית כוס תה הייתה מעוררת יותר משתיית כוס קפה.

תשובה (4).

אפריל 2015 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

8.

השאלה: פסיכולוגים טוענים כי אף שבני אדם מודעים לעובדה שהעדפותיהם השתנו במהלך השנים, הם נוטים לחשוב שהן לא ישתנו עוד, ושטעמם בעתיד יהיה דומה לטעמם כעת.

איזו מן הדוגמאות הבאות היא המתאימה ביותר להדגים תופעה זו?

פיתרון: התופעה המתוארת בפסקה היא כי אנשים מאמינים כי על אף שבעבר העדפותיהם השתנו, בעתיד הן לא ישתנו עוד.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אדם המודע לעובדה שכיום הוא נהנה מאוד מספר שבצעירותו הפיק ממנו הנאה פחותה, צופה שבעתיד ייהנה ממנו אף יותר

תשובה זו אינה נכונה, שכן על פי הדוגמה האדם מודע לכך שהעדפותיו כיום השתנו ביחס לעבר - כיום הוא נהנה מספר שבעבר הוא נהנה ממנו במידה פחותה, אולם מכיוון שהוא סבור שבעתיד הוא ייהנה ממנו אף יותר, הרי שהוא סבור כי גם בעתיד העדפותיו עשויות להשתנות, וזאת בניגוד לאמור בפסקה.

תשובה (2): אדם המודע לעובדה שכיום הוא נהנה מאוד מאותם סרטים שמהם נהנה בצעירותו, צופה שבעתיד ייהנה מהם פחות

תשובה זו אינה נכונה, שכן האדם בדוגמה לא שינה את העדפותיו ביחס לעבר וצופה כי גם בעתיד העדפותיו ישתנו.

תשובה (3): אדם המודע לעובדה שכיום הוא בוחר ללבוש בגדים נועזים מהבגדים שלבש בצעירותו, סבור שבעתיד יבחר ללבוש בגדים סולידיים מהבגדים שהוא לובש כיום

תשובה זו אינה נכונה, שכן בדוגמה שלפנינו יש אדם המודע לשינוי העדפותיו ביחס לעבר, אולם לדעתו העדפות אלו צפויות להשתנות גם בעתיד בניגוד לאמור בפסקה.

תשובה (4): אדם המודע לעובדה שכיום אין הוא נהנה עוד מן היצירות המוזיקליות שחיבב בצעירותו, סבור שבעתיד עדיין ייהנה מן היצירות המוזיקליות שהוא מחבב כיום. זו התשובה הנכונה.

מכיוון שהאדם בדוגמה שלפנינו מודע לשינוי בהעדפותיו כיום ביחס לעבר וסבור שהעדפותיו לא עומדות להשתנות בעתיד, הרי שדוגמה זו מדגימה את התופעה המתוארת בפסקה.

תשובה (4).

9.

השאלה: _____ הניכר בין המקדש הרומי הטיפוסי לבין מקבילו היווני _____ חיצוני בלבד: לצד _____, התקיימו בשתי תרבויות אלה _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): הדמיון הניכר בין המקדש הרומי הטיפוסי לבין מקבילו היווני אינו חיצוני בלבד: לצד סגנון הבנייה המשותף, התקיימו בשתי תרבויות אלה ערכים דתיים שונים לחלוטין.

למשפט שני חלקים: החלק הראשון מתייחס לדמיון או לשוני בין המקדש הרומי ליווני וחלקו השני של המשפט מתייחס לנקודות נוספות של דמיון/שוני בין שתי התרבויות.

על פי חלקו הראשון של המשפט שלפנינו הדמיון בין המקדש הרומי ליווני אינו רק חיצוני, כלומר ניתן להסיק כי יש נקודות דמיון נוספות מלבד הדמיון החיצוני. על פי חלקו השני של המשפט לצד סגנון הבנייה המשותף בשתי התרבויות תקיימו ערכים דתיים שונים. מכיוון שחלקו השני של המשפט אינו מציין קווים משותפים נוספים, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): הדמיון הניכר בין המקדש הרומי הטיפוסי לבין מקבילו היווני הוא חיצוני בלבד: לצד ערכים דתיים משותפים, התקיימו בשתי תרבויות אלה סגנונות בנייה דומים.

על פי חלקו הראשון של המשפט שלפנינו הדמיון בין המקדש הרומי ליווני הוא חיצוני בלבד, כלומר ניתן להסיק כי אין דמיון מלבד הדמיון החיצוני. מכיוון שחלקו השני של המשפט נפתח בקביעה כי היו גם ערכים דתיים משותפים בין שתי התרבויות, הרי שניתן כבר בשלב זה לפסול את התשובה.

אפריל 2015 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

תשובה (3): השוני הניכר בין המקדש הרומי הטיפוסי לבין מקבילו היווני הוא חיצוני בלבד: לצד סגנון הבנייה השונה, התקיימו בשתי תרבויות אלה ערכים דתיים קרובים להפליא.

על פי חלקו הראשון של המשפט שלפנינו השוני בין המקדש הרומי ליווני הוא חיצוני בלבד, כלומר ניתן להסיק כי בתחומים אחרים ישנו דמיון בין התרבויות. בחלקו השני של המשפט נכתב כי לצד סגנון הבנייה השונה התקיימו בשתי התרבויות ערכים דתיים משותפים, כלומר בתחומים אחרים היה דמיון. מכיוון שקיים היגיון פנימי בין שני חלקי המשפט, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

10. השאלה: _____ מחירי הנפט _____ הביקוש לאתנול, מקור אנרגיה חלופי המופק מגידולי תירס. _____ יבולם של שדות תירס עצומים מופנה אך ורק לייצור אתנול, _____ כמות המזון הזמינה בעולם.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): עקב עליית מחירי הנפט קטן הביקוש לאתנול, מקור אנרגיה חלופי המופק מגידולי תירס. לפיכך, לא נגיע למצב שיבולם של שדות תירס עצומים מופנה אך ורק לייצור אתנול, דבר שהיה מקטין את כמות המזון הזמינה בעולם.

חלקו הראשון של המשפט עוסק בהשפעת השינוי במחירי הנפט לביקוש לאתנול, וחלקו השני של המשפט עוסק בהשפעת השינוי המפורט בחלק הראשון על ייצור האתנול וכמות המזון הזמינה בעולם.

לפי חלקו הראשון של המשפט עליית מחירי הנפט הביאה לירידה בביקוש לאתנול שהוא מקור אנרגיה חלופי. קביעה זו אינה הגיונית, מכיוון שעלייה במחירי הנפט אמורה להביא לעלייה בביקוש למקור אנרגיה חלופי, ולכן כבר בשלב זה ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (2): גם בעת ירידת מחירי הנפט גדל, בשל סיבות אקולוגיות, הביקוש לאתנול, מקור אנרגיה חלופי המופק מגידולי תירס. ואולם, היות שיבולם של שדות תירס עצומים מופנה אך ורק לייצור אתנול, גדלה כמות המזון הזמינה בעולם.

לפי חלקו הראשון של המשפט למרות ירידת מחירי הנפט עלה הביקוש לאתנול בשל סיבות אקולוגיות. מכיוון שהמשפט מספק הסבר לעליה, הרי שהניגוד בין ירידת מחירי הנפט לעליית הביקוש הגיוני. על פי חלקו השני של המשפט מכיוון שיבולם של שדות התירס מופנה אך ורק לייצור אתנול גדלה כמות המזון בעולם. הקביעה כי מכיוון שיבולם של שדות התירס מופנה אך ורק לייצור אתנול גדלה כמות המזון בעולם אינה הגיונית, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): למרות עליית מחירי הנפט קטן הביקוש לאתנול, מקור אנרגיה חלופי המופק מגידולי תירס. עקב זאת, יבולם של שדות תירס עצומים מופנה אך ורק לייצור אתנול, מה שמביא לידי צמצום כמות המזון הזמינה בעולם.

לפי חלקו הראשון של המשפט למרות ירידת מחירי הנפט קטן הביקוש לאתנול בשל סיבות אקולוגיות. מכיוון שאכן יש ניגוד בין עליית מחירי הנפט לירידה בביקוש לאתנול חלק זה הגיוני. על פי המשך המשפט בשל ירידת הביקוש לאתנול מופנה יבולם של שדות תירס עצומים לייצור אתנול. מכיוון שאין הגיון בקביעה שכזו, הרי שניתן לעצור בשלב זה ולפסול את התשובה.

תשובה (4): בשל עליית מחירי הנפט גדל הביקוש לאתנול, מקור אנרגיה חלופי המופק מגידולי תירס. אולם יש לתת את הדעת לכך שבעת שיבולם של שדות תירס עצומים מופנה אך ורק לייצור אתנול, קטנה כמות המזון הזמינה בעולם.

לפי חלקו הראשון של המשפט עליית מחירי הנפט הביאה לעלייה בביקוש לאתנול שהוא מקור אנרגיה חלופי. קביעה זו הגיונית, מכיוון שעלייה במחירי הנפט אמורה להביא לעלייה בביקוש למקור אנרגיה חלופי. על פי המשך המשפט יש לתת את הדעת כי כאשר מפנים את יבול התירס אך ורק לייצור אתנול, הרי שהדבר גורם לקיטון בכמות המזון הזמינה בעולם. מכיוון שהמשפט שלפנינו הוא בעל היגיון פנימי, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

11.

השאלה: חוקר השימפנזים טריברס טוען שלקופי השימפנזה _____ יכולת להבחין בין טוב לרע, יכולת שמשמעותה קיום תודעה מוסרית הדומה לזו של האדם. _____ טריברס בעניין זה, סבורה שיחוס רגשות אשם לשימפנזים עקב התנהגויות מסוימות שלהם הוא האנשה _____ לה הצדקה.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): חוקר השימפנזים טריברס טוען שלקופי השימפנזה **אין** יכולת להבחין בין טוב לרע, יכולת שמשמעותה קיום תודעה מוסרית הדומה לזו של האדם. **אני חולקת על** טריברס בעניין זה, **ולכן, למשל, איני** סבורה שיחוס רגשות אשם לשימפנזים עקב התנהגויות מסוימות שלהם הוא האנשה **שאין** לה הצדקה.

חלקו הראשון של המשפט עוסק בקביעתו של חוקר השימפנזים טריברס לגבי קיום תודעה מוסרית בשימפנזים. בחלקו השני של המשפט מובאת עמדתה של מישהי אשר מסבירה לאור דעתה האם נכון או לא ליחס רגשות אשם לשימפנזים.

בתשובה שלפנינו, על פי חלקו הראשון של המשפט טריברס סבור כי לקופים אין תודעה מוסרית. הדוברת בחלקו השני של המשפט סבורה כי הוא טועה, כלומר, לדעתה לקופים יש תודעה מוסרית. היא ממשיכה וטוענת כי לאור עמדתה **אין** זה נכון שיחוס רגשות אשם לשימפנזים הוא האנשה **שאין** לה הצדקה, כלומר, לטענתה: ייחוס רגשות אשם לשימפנזים הוא האנשה שיש לה הצדקה. אם אכן היא סבורה שלקופים יש תודעה מוסרית, הרי שטענתה הגיונית, ומכאן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

12.

השאלה: במחקר על סגולותיו של צמח הפפאיה, נמצא שהוא משפר את מצב הרוח. החוקרים שיערו שאלפא, אחד החומרים המצויים בשורש, הוא האחראי להשפעה שנצפתה. ואולם, השפעה דומה לא נמצאה לאחר שנבדקים בלעו גוללות המכילות אלפא. מכאן הסיקו החוקרים שהשערתם הייתה שגויה.

איזה מן הממצאים הבאים **מחזק** מסקנה זו?

פיתרון: תמצית הניסוי: אכילת צמח הפפאיה הביאה לשיפור במצב הרוח אולם בליעת גוללות המכיל אלפא - חומר אשר החוקרים סברו כי הוא האחראי על השיפור במצב הרוח לא הביא לשיפור במצב הרוח, ולכן הסיקו החוקרים שככל הנראה אלפא אינו אחראי לשיפור במצב הרוח של מי שאכל פפאיה. נבדוק כל אחת מהתשובות המוצעות:

תשובה (1): מצב רוחו של מי שאכל שורשי פפאיה שאינם מכילים אלפא לא השתפר

אם מצב רוחו של מי שאכל שורשי פפאיה שאינם מכילים אלפא לא השתפר ואילו מצב רוחו של מי שאכל שורשי פפאיה שמכילים את החומר אלפא השתפר, הרי שיתכן כי החומר אלפא הוא שגורם לשיפור במצב הרוח. מכאן שתשובה זו מחלישה את מסקנתם של החוקרים כי השערתם הייתה שגויה, ומכאן שתשובה זו נפסלת.

תשובה (2): מי שנמנע מאכילת שורשי פפאיה היה בממוצע עצוב יותר ממי שלא נמנע מאכילתם

אם מי שנמנע מאכילת שורשי פפאיה היה עצוב יותר ממי שלא נמנע מאכילתם, כלומר ממי שאוכל שורשי פפאיה הרי שניתן להסיק כי יש חומר מסוים הנמצא בשורשי הפפאיה הגורם להעלאת מצב הרוח, מכיוון שיתכן כי חומר זה הוא אלפא הרי שתשובה זו מחלישה את מסקנת החוקרים כי אלפא אינו משפר את מצב הרוח, ולכן תשובה זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): לא היה הבדל במידת השיפור במצב הרוח בין נבדקים שאכלו שורשי פפאיה המכילים אלפא לבין נבדקים שאכלו שורשי פפאיה שהוצא מהם חומר זה.

העובדה שבתשובה זו מחזקת את המסקנה שהחומר אלפא אינו משפר את מצב הרוח וכי השערתם המקורית של החוקרים היא שגויה, ולכן זו התשובה הנכונה.

אפריל 2015 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

תשובה (4): הגלולות שבלעו הנבדקים הכילו חומר נוסף, ביתא, שבמגע עם אלפא מפריש חומר הגורם לדיכאון קל.

אם הגלולות שבלעו הנבדקים הכילו חומר אשר כאשר הוא בא במגע עם החומר אלפא גורם לדיכאון קל, יתכן שאלפא אכן משפר את מצב הרוח כפי ששיערו החוקרים מלכתחילה ולכן השערתם אינה שגויה, ומכאן שתשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3).

13. השאלה: להלן פירוט מבחני הקבלה לבית הספר למוזיקה "מצילה":

א. על המועמד לנגן שני קטעים מסגנונות שונים שחוברו בידי המורים בבית הספר. נוסף על כך, כל מועמד רשאי לנגן יצירה מפרי עטו.

ב. למועמד ייערכו שלוש בחינות נוספות: בחינת שמיעה, בחינת קצב ובחינת ידע במוזיקה. קבלה לבית הספר מותנית בקבלת ציון גבוה מ-85 בשתיים מן הבחינות, ובשלישית - לא פחות מ-70.

להלן ארבעה מועמדים. מי מהם עשוי לעמוד בתנאי הקבלה ל"מצילה"?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): מועמד שלא ניגן יצירה מפרי עטו, ובבחינת הקצב קיבל את הציון 80

על פי הנתונים שנמסרו לגבי המועמד יתכן שהוא עמד בתנאי הקבלה. יתכן שהמועמד ניגן שני קטעים מסגנונות שונים שחוברו בידי המורים בבית הספר וכך עמד בתנאי א', ויתכן שהוא קיבל באחת הבחינות הנוספות ציון גבוה מ-85 ובבחינה השלישית ציון שאינו נמוך מ-70.

תשובה (2): מועמד שניגן שלושה קטעים: שני קטעים מאותו סגנון שחוברו בידי המורים בבית הספר ויצירה מפרי עטו

על פי הנתונים שנמסרו לגבי המועמד לא יתכן שהוא עמד בתנאי הקבלה. על פי תנאי א' על המועמד לנגן שני קטעים מסגנונות שונים שחוברו בידי המורים בבית הספר. מכיוון שנתון כי המועמד ניגן שני קטעים מאותו סגנון שחוברו בידי המורים בבית הספר וקטע פרי עטו, הרי שהוא לא עמד בתנאי א'.

תשובה (3): מועמד שקיבל את הציון 67 בבחינת השמיעה ואת הציון 100 בבחינת הקצב והידע במוזיקה

על פי הנתונים שנמסרו לגבי המועמד לא יתכן שהוא עמד בתנאי הקבלה. על פי תנאי ב' על המועמד למועמד ייערכו שלוש בחינות, והקבלה מותנית בקבלת ציון גבוה מ-85 בשתיים מן הבחינות, ובשלישית - לא פחות מ-70. מכיוון שבדוגמה שלפנינו קיבל המועמד באחת הבחינות ציון הנמוך מ-70 הוא אינו יכול להתקבל לבית הספר.

תשובה (4): מועמד שחיבר בעצמו את שני הקטעים שניגן, והם היו מסגנונות שונים.

על פי הנתונים שנמסרו לגבי המועמד לא יתכן שהוא עמד בתנאי הקבלה. על פי תנאי א' על המועמד לנגן שני קטעים מסגנונות שונים שחוברו בידי המורים בבית הספר ונוסף על כך, הוא רשאי לנגן יצירה מפרי עטו הוא. מכיוון שנתון כי המועמד ניגן שני קטעים שהוא עצמו חיבר, הרי שהוא לא עמד בתנאי א'.

תשובה (1).

14.

השאלה: בליעה תאית היא תהליך שבו חומר שמצוי מחוץ לתא נקלט אל תוך התא. ישנם שני סוגים של בליעה תאית: **בולענות** – כאשר התא קולט לתוכו גוף זר, ו**גמענות** – כאשר התא גומע לתוכו את הנוזל החוץ-תאי. **פליטה תאית** היא תהליך של הוצאת חומר מיותר מן התא. החומר המיותר נארז בשלפוחיות קטנות והן נשלחות לעבר קרום התא; הקרום של השלפוחיות מתאחה עם קרום התא, ותוכן משתחרר אל מחוץ לתא.

איזו מהטענות הבאות נטענת בפסקה?

פיתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): קרומן של השלפוחיות המשמשות בפליטה התאית הופך תוך כדי תהליך זה לחלק מקרום התא עצמו.

התשובה נכונה. על פי הפסקה: "פליטה תאית": היא תהליך של הוצאת חומר מיותר מן התא. החומר המיותר נארז בשלפוחיות קטנות והן נשלחות לעבר קרום התא; הקרום של השלפוחיות מתאחה עם קרום התא...

תשובה (2): כאשר התא גומע לתוכו את הנוזל החוץ-תאי, נקלטים אל תוכו גם גופים זרים

על פי הפסקה: "גמענות" – כאשר התא גומע לתוכו את הנוזל החוץ-תאי. מכיוון שלא נאמר בפסקה כי כאשר התא גומע את הנוזל החוץ-תאי נקלטים לתוכו גם גופים זרים, תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): באמצעות גמענות התא משיב לעצמו את החומרים שהוצאו ממנו בפליטה התאית.

על פי הפסקה יש שתי תופעות שונות: "גמענות" ו"פליטה תאית". אין קשר על פי הפסקה בין שתי התופעות הללו. באחת יש הכנסה של נוזל חוץ-תאי לתא ובשנייה יש פליטה של חומר מיותר, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): בתאים מסוימים מתקיימת בליעה תאית ובתאים אחרים מתקיימת פליטה תאית

הפסקה מתארת מספר תופעות שמרחשות בתא: בליעה תאית; בולענות; גמענות ופליטה תאית. לא נטען כי בתאים מסוימים מתקיימות תופעות מסוימות ובתאים אחרים מתקיימות תופעות אחרות, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (1).

15.

השאלה: נקודת המפגש בין ההיסטוריון לסוציולוג הפוליטי היא עיסוקם המשותף במאורעות פוליטיים. ואולם שלא כסוציולוג, השואף לנסח הכללות שאינן מתייחסות לחברה מסוימת או לתקופה מסוימת, מחויבותו הראשונה של ההיסטוריון היא לדלות את הפרטים הייחודיים של כל אירוע, ומשום כך הוא נוטה להדגיש את החד-פעמיות שלו. עם זאת, כיום הולך וגובר הדמיון ביניהם, ואפשר לראות שההיסטוריונים מנסים לנסח חוקיות משותפת לאירועים הייחודיים שהן חוקרים.

איזו מהטענות הבאות היא הטענה המרכזית בפסקה שלעיל בנוגע להיסטוריונים כיום?

פיתרון: נסכם את האמור בפסקה: מבחינה הגדרתית גם היסטוריונים וגם סוציולוגים עוסקים בחקר מאורעות פוליטיים, אולם סוציולוג שואף לנסח הכללות והיסטוריון (בעבר) התמקד בייחוד של כל מאורע. אולם כיום, גם ההיסטוריונים מנסים לנסח חוקיות משותפת לאירועים הייחודיים שהן חוקרים. משימוש הפסקה במילים: "עם זאת, כיום.. " ניתן להסיק כי תחילתה מתמקדת מההתייחסות המסורתית להבדלים שבין סוציולוג לעבודת היסטוריון של אולם העברה מההתייחסות לעובדה שכיום

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): הם עוסקים פחות מבעבר בחקר אירועים היסטוריים ייחודיים וחד-פעמיים

לא נאמר בפסקה כי ההיסטוריונים כיום עוסקים פחות מבעבר בחקר אירועים היסטוריים חד פעמיים אלא שכיום הם מנסים לנסח חוקיות משותפת לאירועים, ולכן התשובה נפסלת.

אפריל 2015 - הסברים לפרק השני בחשיבה מילולית

תשובה (2): משימתם קשה מבעבר: להוכיח בכלים סוציולוגיים את חד-פעמיותם של האירועים ההיסטוריים הפסקה לא השוותה בין רמת הקושי בין עבודתם של ההיסטוריונים כיום לעומת בעבר אלא רק בשינוי שחל בעבודת ההיסטוריונים אשר עברה מהתמקדות בייחודיות של האירועים לניסיון לנסח חוקיות משותפת לאירועים.

תשובה (3): **הם מדגישים פחות מבעבר את ייחודיותו של כל מאורע היסטורי שהם חוקרים**. זו התשובה הנכונה.

לפי הפסקה כיום שואפים ההיסטוריונים למצוא חוקיות משותפת בין האירועים אותם הם חוקרים. מכיוון שלשם מציאת חוקיות משותפת יש לחפש מאפיינים משותפים לאירועים, הרי שיש בכך הדגשה פחותה של ייחודיות האירועים והתמקדות בניסיון להכליל ביניהם.

תשובה (4): שלא כסוציולוגים, הם חוקרים יותר מבעבר את הדמיון בין מאורעות פוליטיים בחברות שונות אמנם לפי הפסקה ההיסטוריונים כיום מנסים לנסח חוקיות משותפת, כלומר להתמקד יותר בדמיון בין המאורעות, אולם לא נטען בפסקה כי הם מתמקדים בדמיון בין **מאורעות פוליטיים בחברות שונות**, אלא בדמיון בין מאורעות פוליטיים שונים.

תשובה (3).

16.

השאלה: ביולוג רצה לבדוק אם חיידקים ממין פיניצפילוס וורטקס ניחנים בתפקוד חברתי גבוה יותר מחיידקים אחרים. כדי לבדוק זאת הוא ספר את הגנים האחראים לתפקוד החברתי במין זה והשווה את מספרם למספר הגנים האחראים לתפקוד החברתי ב-500 מיני חיידקים אחרים.

באיזה מן המקרים הבאים בחר החוקר בבדיקה הדומה ביותר לבדיקה שערך הביולוג?

פיתרון: ראשית ננסה להבין מהי הבדיקה שעשה הביולוג בקטע: הביולוג רצה לבחון אם חיידקים ממין מסוים הם בעלי תפקוד חברתי גבוה יותר מאחרים, ולשם כך השווה את מספר הגנים האחראים לתפקוד חברתי במין זה לעומת מספרם במינים האחרים. אין לנו אלא להסיק שהביולוג הניח שיש גורם שאחראי על התפקוד החברתי – והוא מספר הגנים.

תשובה (1): חוקר רצה לבדוק אם פיהוקים רבים מעידים על תחושת קרבה לסובבים, והשווה את תדירות הפיהוקים שפיהקו אנשים כשהיו בחברת אנשים הקרובים להם לתדירותם כשהיו בקרבת זרים.

תשובה זו אינה נכונה, מכיוון שהחוקר בדק בה באופן ישיר את הגורם הנבדק: תדירות הפיהוקים כתלות בתחושת הקרבה לאותו אדם, בעוד שבדוגמה שבקטע נערכה בדיקה של גורם עקיף, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): חוקר רצה לבדוק אם אכילה תכופה של שוקולד מעלה את ריכוז החומר דופמין במוח, והשווה את רמת הדופמין במוחם של אנשים המרבים לאכול שוקולד, לרמתו במוחם של אנשים הממעטים בכך.

תשובה זו אינה נכונה, מכיוון שהחוקר בדק בה באופן ישיר את הקשר בין אכילת שוקולד לריכוז הדופמין במוח, ולא בצורה עקיפה כפי שעשה הביולוג.

תשובה (3): **חוקר רצה לבדוק אם דגם חדש של טלפון סלולרי יתקלקל פחות מדגמים חדשים אחרים, והשווה בין איכות הרכיבים האלקטרוניים בדגם האחד לאיכותם בדגמים אחרים**. זו התשובה הנכונה.

מכיוון שהחוקר שבדוגמה שלפנינו בדק את התשובה לשאלה האם טלפון מסוים עתיד להתקלקל פחות מאשר דגמים אחרים באמצעות בדיקת גורם אחר (איכות הרכיבים האלקטרוניים), בדיקה אשר מניחה שיש קשר בין איכות הרכיבים המרכיבים את הטלפון לכמות התקלות של אותו דגם.

תשובה (4): חוקר רצה לבדוק אם ישיבה ממושכת גורמת לבעיות גב, והשווה את שיעור בעיות הגב בקרב אנשים העובדים בעבודות משרדיות לשיעורן בקרב אנשים שעובדים בבעיות פיזיות.

תשובה זו אינה נכונה, מכיוון שהבדיקה שנערכה בה בודקת באופן ישיר את הקשר בין ישיבה ממושכת לכאבי גב.

תשובה (3).

17. השאלה: הפילוסוף מוריס וויץ דחה את הטענה כי יש מהות משותפת לכל האמנויות כולן, וטען כי הקשרים בין האמנויות השונות שונים זה מזה: הספרות דומה למוזיקה באופן אחר משהיא דומה לציור, למשל. הוא הציע לזנוח את השאלות הגדולות העוסקות באמנות כמכלול, ולהתמקד במה שעשוי להביא, לדידו, לידי דיון פורה: עיסוק בכל סוג של אמנות – ספרות או ציור, למשל – כשלעצמו. ואולם, אפשר לטעון כלפי וויץ כי הבעייתיות שהוא הצביע עליה בעניין העיסוק באמנות כמכלול קיימת גם בהצעתו-שלו.

איזו מן האמירות הבאות ממחישה את הטענה כי הבעייתיות שוויץ הצביע עליה קיימת גם בהצעתו-שלו?

פיתרון: ראשית נתמצת את הפסקה: לטענת וויץ אין לחפש את המהות המשותפת לכל האמנויות אלא עדיף להתמקד בעיסוק במשותף בכל סוג של אמנות בפני עצמה.

הבעייתיות שוויץ מצביע עליה היא הניסיון לחפש משהו המשותף לכל האמנויות. מכיוון שההצעה שלו היא לחפש את המשותף בכל אמנות בפני עצמה, הרי שגם הצעה זו חשופה לביקורת זהה – אין דבר המשותף לכל סוג של אמנות בפני עצמו.

תשובה (1): אין טעם לדון בספרות כמכלול, שהרי הדמיון בין רומן ארוך לסיפור קצר שונה, למשל, מן הדמיון בין סיפור קצר לפואמה. זו התשובה הנכונה.

כשם שוויץ טען שאין לחפש משותף בין סוגי אמנויות שונים, כך גם ניתן לטעון לגבי הצעתו כי לא ניתן למצוא מכנה משותף לכל סוגי הספרות.

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר לשמש ככותרת לפסקה השנייה?
פיתרון: הפסקה השנייה מונה את הגורמים לרעב הגדול: האפליה ביחסה של אנגליה לתושבי אירלנד; המנהג האירי הקדום לחלק את הנחלות לחלקות קטנות יותר ויותר והתקפת הכימיון על גידולי תפוח האדמה. התשובה הטובה ביותר היא תשובה (4), כאשר תשובות (1), (2) ו-(3) מפרטות כל אחת סיבה אחת בלבד מתוך מכלול הסיבות הנזכרות בפסקה לרעב הגדול.

תשובה (4).

19. השאלה: לפי הפסקה השלישית, כיצד ביקש פיל לפתור את מצוקתם של האירים?
פיתרון: לפי הפסקה פיל, שהיה ראש ממשלת אנגליה באותה תקופה, יזם מהלך להגדלת יבוא הדגן (שורות 14-15). מהלך שנועד להקטין את תלותם של האירים בתפוח האדמה.

תשובה (1).

20.

השאלה: איזו מן ההנחות הבאות משתמעת מן הפסקה השלישית בנוגע לתגובתה של הממלכה המאוחדת למשבר הרעב?

פיתרון: לאחר שחברי מפלגתו של פיל התנגדו לתוכניתו בשל חששם מפגיעה בבעלי הנחלות האנגלים, כתוצאה מההתנגדות התפטר פיל ומחליפו ראסל, אשר חברי מפלגתו דגלו במדיניות של שוק חופשי, יזם פיתרון שכלל העסקתם של האירים בעבודות יזומות. מהלך אשר לא הצליח לפתור את בעיית הרעב.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): חברי מפלגתו של פיל ראו בהשלטת מדיניות של "שוק חופשי" סוגיה חשובה מהטיפול במשבר רעב

מחליפו של פיל כראש ממשלת אנגליה, ראסל, הוא שתמך במדיניות של שוק חופשי כפיתרון לבעיית הרעב.

תשובה (2): טובתם של בעלי הנחלות האנגלים הייתה חשובה לחברי מפלגתו של פיל יותר ממצוקתם של האירים. זו התשובה הנכונה.

על פי הפסקה חברי מפלגתו של פיל התנגדו למהלך שיזם בשל חששם כי הוא יפגע בבעלי הנחלות האנגלים, ולפיכך ניתן להסיק כי טובתם של בעלי הנחלות האנגלים הייתה חשובה לחברי מפלגתו של פיל יותר ממצוקתם של האירים.

תשובה (3): ראסל וחברי מפלגתו התעלמו ממצוקתם של האירים ולא הציעו לה שום פיתרון.

על פי הפסקה, ראסל הציע פיתרון: העסקת האירים בעבודות יזומות, ולפיכך זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): חברי מפלגתו של ראסל ניצלו את משבר האמון כדי לגרום להתפטרותו של פיל.

על פי הפסקה, פיל התפטר בשל התנגדותם של חברי מפלגתו למהלך שיזם, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2).

21.

השאלה: איזו מן הטענות הבאות יכולה להחליש את טיעוניהם של ההיסטוריונים המחזיקים בדעה השנייה מתוך שתי הדעות המוצגות בפסקה הרביעית?

פיתרון: נעבור על הפסקה הרביעית: הדעה הראשונה שייכת למקצת ההיסטוריונים, לפיה על אף שבמושגים מודרניים הצעדים שננקטו לא היו מספקים, הם התאימו למקובל באותה תקופה, לעומתה על פי ההיסטוריונים המחזיקים בדעה השנייה, מדיניותו של ראסל המיטה אסון על אירלנד, ולחזוק טענתם הם מביאים לראיה את העובדות הבאות: א) הכימסון פשה בגידולים בכל אירופה אולם פגע אנושות רק באירלנד. ב) כאשר הכימסון פגע באירלנד שוב בשנים 1872 וב-1879 התערבותה המהירה של הממשלה מנעה את המשבר.

תשובה (1): הכימסון שפגע בגידולים באירלנד בשנות הארבעים של המאה ה-19 היה מזן אלים מזה שפגע בגידולים במדינות אירופה האחרות.

זו התשובה הנכונה. אם הכימסון שפגע באירלנד בשנות הרעב הגדול היה מזן אלים יותר מאשר זה פגע ביתר המדינות, הרי שנתון זה יכול להחליש את טענתם של ההיסטוריונים אשר טוענים כי האשם ברעב הגדול נעוץ במדיניותה של ממשלת ראסל.

תשובה (2): ברוב מדינות אירופה לא ננקטה בשנות הארבעים של המאה ה-19 מדיניות של "שוק חופשי"

תשובה זו מחזקת את המסקנה כי מדיניותה של ממשלת אנגליה היא שתרמה להיווצרות המשבר באירלנד, שכן ידוע כי ביתר מדינות אירופה הכימסון לא גרם למשבר רעב כה חמור ולפיכך יתכן שכפי שטוענים ההיסטוריונים, מדיניות ה"שוק החופשי" שנקטה על ידי הממשלה האנגלית היא שתרמה למשבר הרעב. התשובה נפסלת.

תשובה (3): הכימסון שהכה באירלנד בשנות השבעים של המאה ה-19 היה מזן אלים מזה שפגע בגידולים באי בשנות הארבעים של אותה מאה

תשובה זו מחזקת את המסקנה כי מדיניות ממשלת ראסל היא שגרמה למשבר, שכן אם למרות שהזן שתקף בשנות השבעים היה אלים יותר הוא לא גרם למשבר, הרי שיתכן שהמשבר שנגרם מהזן האלים פחות נגרם כתוצאה מטיפולו הלקוי של הממשלה במשבר.

תשובה (4): בשנות הארבעים של המאה ה-19 ברוב מדינות אירופה לא היה הידע החקלאי על הכימסון נרחב יותר מן הידע החקלאי בנושא זה באירלנד

תשובה זו מחזקת את המסקנה כי מדיניותה של ממשלת אנגליה היא שתרמה להיווצרות המשבר באירלנד, שכן אם על אף שהידע החקלאי ביתר מדינות אירופה לא היה נרחב יותר מאשר באירלנד, ובכל זאת הכימסון לא גרם במדינות אלו למשבר רעב כה חמור, הרי שיתכן שכפי שטוענים ההיסטוריונים, מדיניות ה"שוק החופשי" שנקטה על ידי הממשלה האנגלית היא שתרמה למשבר הרעב. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

22. השאלה: יש הטוענים כי האנגלים דווקא סייעו לאירים לפתור בעיה אירית פנימית, שמוצגת בקטע בתור גורם מרכזי בהתפשטות הרעב הגדול. לאיזו מן הפעולות הבאות של הממלכה המאוחדת הם מתכוונים?

פיתרון: בפסקה הרביעית מתוארים הצעדים שנקטה הממשלה האנגלית על מנת להתמודד עם הכימסון בשנים 1872 ו-1879. אחד הצעדים היה איסור על "חלוקת משנה" (שורות 26-27), חלוקה שמוזכרת בשורות 8-11 כאחת הסיבות לכך שתפוח האדמה הפך לירק היחיד שניתן לגדל בחוות אלו.

תשובה (2).

23. השאלה: על פי הפסקה האחרונה, מדוע לא נאבקו תושבי אירלנד בגלוי למען עצמאותם?

פיתרון: על פי הפסקה האחרונה: "המוני האירים היגרו עקב הרעב אל מעבר לים רחשו שנאה לשלטון האנגלי, ושלא כבני עמם שבמולדת, היו חופשיים ממגבלות חוקתיות ונאבקו בגלוי למען עצמאות אירלנד." מכיוון שנאמר כי האירים שהיגרו היו, שלא כבני עמם, חופשיים ממגבלות חוקתיות, הרי שניתן להסיק כי על האירים שהתגוררו באירלנד היו מגבלות חוקתיות אשר מנעו מהם להיאבק בגלוי למען עצמאותם.

תשובה (1).
